

13 §

Fråga om skyldighet för en kommun att, när en fastighet under en period av 17 år vid tre tillfällen drabbats av översvämning p.g.a. huvudmannens otillräckligt dimensionerade va-nät, bekosta en s.k. backventil. Fastighetsägarens yrkande lämnades utan bifall med hänvisning till att den allmänna va-anläggningen efter huvudmannens åtgärder avseende ledningsdimensioneringen vid fastigheten numera antogs uppfylla gällande säkerhetskrav. (13 § 2007 års lag)

SA och ALA äger tillsammans fastigheten Stockholm Tonfisker 24, som är belägen inom verksamhetsområdet för Stockholm Vatten VA AB:s (bolaget) allmänna vatten- och avloppsanläggning. Den 30 juni 2008 drabbades fastigheten av en översvämning i samband med ett kraftigt regn, vilket medfört skador på fastigheten.

SA och ALA yrkade att Va-nämnden skulle ålägga bolaget att bekosta, installera, sköta underhållet av samt i alla avseenden ansvara för funktionen hos en backventil för fastigheten.

Bolaget bestred yrkandet.

SA och ALA anförde:

Den 30 juni 2008 fick sex hus på Bromsvägen i Älvsjö stora mängder avloppsvatten upp genom sina golvbrunnar i samband med ett kraftigt regn. Detta innebär att källarvåningarna fylldes med vatten och därefter i stort sett genomgående har behövt renoveras. Särskilt allvarligt är att det är tredje gången inom en 17-årsperiod (tidigare 1991 och 1995) som översvämning sker. Konsekvenserna är att husägarna tvekar inför om deras källarplan är brukbara och att husen drabbas av en kraftig värdeminskning. Vid kontakt med fastighetsmäklare bekräftades att detta skulle påverka priset negativt och avsevärt försvåra en försäljning. De har en upplysningsskyldighet till potentiella fastighetsköpare om de skador som inträffat vid en eventuell försäljning av fastigheten. – Ansvaret för att vatten och avlopp fungerar ligger helt och fullt på bolaget enligt gällande lagstiftning. I lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster framgår av 45 § att huvudmannen skall ersätta en översvämningsskada på en fastighet om huvudmannen åsidosatt en skyldighet som medfört att vatten som är avsett att ledas bort genom huvudmannens va-anläggning trängt in på fastigheten. När översvämning sker på detta vis, tre gånger på 17 år i flera olika fastigheter, är det oomtvistligt att bolaget bär ansvaret. Att så är fallet angav också bolagets bolagsjurist vid telefonsamtal den 29 maj 2009. I bolagets miljö- och kvalitetspolicy formuleras att företaget: "ständigt ska förbättra sitt arbete", "ska arbeta förebyggande", "ska göra kunderna nöjda", "ska vara minst lika bra som lagen kräver". De anser att varken lagen eller företagets policy uppfyllts i det här fallet. – I en grupptalan från berörda fastigheter under sommaren 2008 krävde de av bolaget att noggrant utreda vad de återkommande översvämningarna beror på och kraftfullt åtgärda de brister som uppenbarligen finns i systemet. De bad bolaget återkomma till dem. Under vintern genomförde bolaget en teknisk utredning utifrån översvämningen. Våren 2009 hörde de av sig till bolaget för att höra hur det gått. De bad vid tre tillfällen att få ta del av den tekniska utredningen och talade med bolagets kontaktpersoner. Bolagsjuristen svarade via telefon den 29 maj 2009 att rörledningarna i området är underdimensionerade.

Han visste inte om och i så fall när detta skulle åtgärdas. Han bad dem att inkomma med en formell skadeståndsskrivelse, varefter bolaget kunde skicka dem den tekniska utredningen kring översvämningen. De skickade in sitt skadeståndsanspråk men bolaget avvisade kravet på skadestånd för förmögenhets-skada och kravet på backventil. Deras krav på ersättning på 10 000 kronor för försäkringens självrisk bifölls. De erhöll dock inte den tekniska utredningen. Sålunda har de inte haft möjlighet att själva eller genom teknisk expertis utvärdera denna. Den korta kommentar kring vidtagna åtgärder som bolagsjuristen skriver i sitt svar anser de inte visar att lagens krav uppfylls. Därför vänder de sig nu till Va-nämnden för att säkerställa att risken för ytterligare översvämningar i deras hus minimeras. – De anser inte att skadan är slutligt reglerad i och med bolagets utbetalning av 10 000 kr avseende självrisk eftersom frågan om backventil kvarstår att pröva. De kan inte ange någon specifik placering för backventil. Deras uppfattning är att bolaget är ansvarigt för att säkerställa att deras fastighet inte drabbas av fler översvämningar från yttre källor. I och med detta ansvar faller det också på bolaget att installera och underhålla lämplig lösning på lämplig plats. De är dessutom övertygade om att bolaget med sin expertkunskap inom området är mest lämpad att fastställa och besluta var en backventil skall placeras.

Bolaget anförde:

Bolaget har ersatt sökandena 10 000 kr avseende självrisk. Skadan är i och med bolagets utbetalning till sökandena slutligt reglerad. Enligt bolaget finns det ingen rättslig grund för övriga krav. Yrkandet om att installera och sköta backventil bestrids. Grunden för bestridandet är att det är bolaget som ensidigt bestämmer vilka anordningar som skall installeras och finnas på det allmänna nätet. Bolaget avser inte att installera någon backventil. Bolaget bedömer att backventil inte behövs i detta fall. Om backventil skall installeras innanför förbindelsepunkt är detta fastighetsägarens skyldighet enligt lagen (installation). Fråga om installation av backventil är således endast en fråga för fastighetsägaren. – Stora delar av Stockholm drabbades den 30 juni 2008 av ett mycket kraftigt skyfall. I området där den aktuella fastigheten är belägen drabbades många fastigheter av översvämningar. Regnet var ett 18-årsregn, dvs. ett regn med en statistisk återkomsttid på 18,4 år. Bolagets ledningar skall vara dimensionerade för ett 10-årsregn. Skyfallet inträffade vid en mycket olycklig tidpunkt eftersom bolaget just höll på att arbeta med att uppgradera ledningsnätet i området. Eftersom bolagets nät vid tidpunkten för skadan inte uppfyllde kraven på 10-årsregn beviljades ersättning för sökandens självrisk. Fastighetsägarnas försäkringsbolag har betalat ut försäkringsersättning. Bolaget har också ersatt sökandens försäkringsbolag Trygg-Hansa med 132 189 kr för de kostnader som de åsamkats i anledning av skadan. – Idag uppfyller ledningarna utanför fastigheten Tonfisker 24 lagens krav på skäligen anspråk på säkerhet. Under fem olika etapper sedan år 1999 har bolaget arbetat med att dimensionera upp ledningarna i Långbrodalsvägen just på grund av mycket översvämningar i området. Den senaste översvämningen den 30 juni 2008 beror på att man, de sista 100 metrarna, inte hade hunnit byta ut ledningen till en större dimension. Detta medförde en strypning när vattnet gick från en större till en mindre dimension. Vattnet hann inte rinna undan och "backade i stället uppåt" i ledningen. – Av ett diagram som visar "Trycknivå vid ett 5- och 10-årsregn" innan ombyggnaden" framgår tydligt att vattennivå/trycklinjen, som representeras av den

översta röda linjen vid ett 10-årsregn, ligger mycket nära källargolvsnivåerna och är därmed förklaringen till översvämningen. Det är sträckan mellan 900 och 1000 meter som fortfarande inte är omlagd som medför en strypning vid kraftiga flöden. I diagram som visar "Trycknivån vid ett 10-årsregn efter ombyggnaden" har man lagt klart den sista 100-meterssträckan som nu är 800 mm i diameter i stället för 600 mm. Diagrammet visar att vattennivå/trycklinjen sjunker med ökad dimension och hamnar under källargolvsnivåerna. Det finns dock ett par fastigheter uppströms som alltjämt hamnar i riskzonen där vattennivån vid ett 10-årsregn hamnar nära källargolvsnivån. Den sträckan håller man för närvarande på att utreda.

Va-nämnden yttrade:

Enligt 13 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, vattentjänstlagen, skall huvudmannen för den allmänna va-anläggningen ordna 1. ledningar och andra anordningar för vattenförsörjning till eller avlopp från varje förbindelsepunkt, 2. anordningar för bortledning av vatten som inte sker genom en förbindelsepunkt, och 3. de anordningar som i övrigt behövs för att va-anläggningen skall kunna fylla sitt ändamål och tillgodose skäligen anspråk på säkerhet. I fråga om en avloppsanläggning innebär detta bl.a. krav på sådant utförande och underhåll att den under normalt förekommande betingelser avleder tillrinnande flöden på åsyftat sätt utan risk för inflöde i va-installation som behöri gen kopplats till anläggningen. Om skada uppkommer till följd av att anläggningen inte uppfyller dessa krav, kan huvudmannen förpliktas ersätta skadan.

Sökandenas fastighet har under en period av 17 år vid tre tillfällen drabbats av översvämning från bolagets va-nät. Bolaget har medgivit att dess va-anläggning var otillräckligt dimensionerad vid det senaste översvämningstillfället i juni 2008. Bolaget har som huvudman för anläggningen också medgivit ersättningsskyldighet för uppkomna skador och dels betalat ersättning till sökandenas försäkringsbolag, dels erlagt 10 000 kr till sökandena avseende självrisk på deras försäkring.

Sökandena har i målet yrkat att bolaget även skall bekosta, installera, sköta underhållet av samt i alla avseenden ansvara för funktionen hos en backventil för fastigheten.

Va-rättsligt ankommer det i princip alltid på fastighetsägaren att i alla avseenden sörja för den egna va-installationen, till vilken även en backventil räknas. Om ventilen placeras inom den allmänna anläggningen ansvarar normalt huvudmannen för denna. För följderna av att en allmän va-anläggning inte tillgodoser skäligen anspråk på säkerhet bär huvudmannen emellertid ansvaret även om det skulle innebära åtgärder på fastighetens sida av förbindelsepunkten.

Översvämningen i juni 2008 skedde under andra omständigheter än som idag är för handen. Eftersom bolaget efter översvämningen synes ha vidtagit erforderliga åtgärder avseende ledningsdimensionen vid sökandenas fastighet får den allmänna anläggningen numera antas uppfylla gällande säkerhetskrav. Skäl att likväl ålägga bolaget att mot sitt bestridande bekosta och sköta en backventil enligt yrkandet föreligger därför inte.

Va-nämnden lämnade sökandenas talan utan bifall.

Beslut 2010-05-28, BVa 26

Mål nr Va 76/09